

POSUDEK OPONENTA RIGORÓZNÍ PRÁCE

Autor: Mgr. MICHAL HÁJEK

Hájek, M.: *Začleňování žáků z muslimských rodin do výchovně vzdělávacího procesu tělesné výchovy na základních školách*. Rigorózní práce. Praha: UK PedF, 2014.

Oponent práce: PhDr. Martin Dlouhý, Ph.D.

1. Aktuálnost tématu, obsahová struktura práce, formulace problému a cíle práce.

Práce řeší zajímavé a velmi citlivé téma týkající se multikulturalismu - a sice integrace žáků z muslimských rodin do výchovně vzdělávacího procesu tělesné výchovy na základních školách. Cíl i problémy práce jsou principálně formulovány správně. Obsahově je práce vyvážená, struktura práce je klasická (skládá se z teoretické a výzkumné části), jednotlivé kapitoly jsou adekvátní povaze řešené problematiky práce. Předložená práce je členěna do celkem 10 kapitol na celkem 100 stranách včetně příloh. Práce obsahuje vhodně zvolené kapitoly poskytující dobré teoretické východisko pro řešení výzkumné části práce od migrace lidí, integrace cizinců, přes fenomén multikulturalismu až výchovně vzdělávací proces v rámci integrace cizinců se zaměřením na muslimy včetně určitých komplikací či rizik z toho vyplývajících.

2. Úroveň teoretické části, komplexnost analýzy zkoumaného problému, kvalita práce s literaturou (odkazy, citace, počet a druhy využitých informačních zdrojů apod.)

Teoretická část práce obsahuje vhodně zvolené kapitoly poskytující dobré teoretické východisko pro řešení výzkumné části práce od migrace lidí, integrace cizinců, přes fenomén multikulturalismu až výchovně vzdělávací proces v rámci integrace cizinců se zaměřením na muslimy včetně určitých komplikací či rizik z toho vyplývajících. Stylistická a jazyková úroveň rigorózní práce je dobrá. Rozsah uvedené literatury je vhodný a aktuální – celkem přes 60 monografických i jiných odborných titulů včetně mnoha zahraničních zdrojů. Užití formy citací je v pořádku, pouze v kapitole 3.3.8 viz str. 31 se autor odkazuje na výsledky výzkumů, které podporují jeho tvrzení, avšak pouze vágně, neb neuvádí však již citačně konkrétně, o které výzkumy, autory a dataci se jedná), jinak ale autor prokázal seriózní schopnost pracovat samostatně a správně s odbornou literaturou.

3. Formulace hypotéz, jejich provázanost na problémy a cíle práce.

Hypotézy odpovídají cíli práce a jsou formulovány správně, i když autor neuvádí zdůvodnění, na základě čeho stanovil procentuální vyjádření v hypotézách. Provázanost na problémy práce je v pořádku ale pouze v obecné rovině, neboť chybí explicitně vyjádřené konkrétní problémové otázky práce. Též by bylo vhodné uvést konkrétně kapitolu, ve které by byla přesně popsána charakteristika výzkumného souboru, která v textu v této podobě není, což pak může působit dojmem obsahové nepřehlednosti práce.

4. Metody testování hypotéz, jejich vhodnost a logika postupu práce.

Autor použil k verifikaci hypotéz kvantitativní dotazníkovou metodu sběru dat za použití elektronického internetového dotazníku dostupného ve čtyřech jazycích. Získané údaje byly zpracovány v počítačovém programu SPSS a následně vyhodnoceny statickými metodami (základní popisné statistické charakteristiky a veličiny).

Celkově logika a vhodnost postupu práce i volby metod je vhodná a správná.

5. Úroveň analýzy a interpretace výsledků (statistické zpracování, přehlednost výsledků, grafů, tabulek aj.), zaměření a úroveň diskuze.

Vyjádřené výsledky uvedené výhradně v číselném a procentuálním vyjádření jsou relevantní, srozumitelné, přehledné a přijatelně interpretované.

Diskuze a její design je jasně strukturován, zohledňuje a reflektuje všechny výše uvedené interpretované výsledky výzkumného šetření v dostatečné hloubce s občasnou tendencí odklonu od podstaty vědecké diskuse nad vlastními výsledky šetření. Hypotézy pak byly potvrzeny ve třech případech ze šesti.

Rozhodně však nemohu souhlasit s kapitolou 5.3.2 resp. 5.3.2.1 ohledně doporučení pro inkluzivní TV se zaměřením na muslimské žáky v rámci komunikace s žáky a rodiči. Autor v ní mj. píše: „*Jedním z důležitých úkolů pro učitele a vedení školy je **seznámit se s islámem samotným, a mít možnost si pozvat do školy muslima pracujícího pro české školství, s kterým rodiče budou mnohem vstřícněji komunikovat, a který bude schopen odlišit národní zvyky od samotné islámské víry a vysvětlit rodičům, která jejich potřeba pro jejich dítě ve škole je založena na národnostních zvycích a která na základech islámu.***“ Je naprosto nepřestavitelné a nepřijatelné, aby úkolem učitele byla mj. pozitivní diskriminace ve vztahu ke studiu náboženství žáků cizinců z důvodu lepších vztahů s rodiči či pochopení. Přesto, že učitel je multidisciplinární odborník (v současné době již extrémně profesně vytižený), tak nelze pedagogy stavět do role, kdy jim bude naloženo další břímě – aby se tzv. více snažili, více studovali náboženství takto orientovaných cizinců, aby se tím snažili více pochopit pohnutky jednání žáků či jejich rodičů atd., zavděčili se a učitelé tak neměli problémy s žáky a především s jejich rodiči. V rámci náboženské orientace se tak tomu přece neděje u žádných jiných žáků českých nebo u cizinců. Co by proboha ještě měli učitelé dělat dál více?! Existuje jednoduchý axiom, učitel vzdělává a vychovává, žák je vzděláván a vychován (a s akceptováním principu jisté podřízenosti a akceptace interních pravidel a řádů dané školy a společnosti). A přesto, že k němu patří celá řada dalších náležitostí, tato mezi ně takové doporučení patřit nemůže, neb je ve své podstatě diskriminační vůči ostatním, a to v důsledku může vést např. k jisté nenávisti z pohledu ostatních žáků i ke zbytečnému napětí. A proto s tímto doporučením kategoricky nesouhlasím.

6. Formulace závěrů (přiměřenost, jasnost, konkrétnost, stručnost, vazba na problém, cíl a hypotézy), přínos a využití výsledků.

Závěry práce jsou přijatelně strukturovány a jsou srozumitelné. Škoda jen, že autor závěry práce explicitně nerozdělil do teoretické a praktické roviny. Nelze však principiálně souhlasit s tvrzením v první větě závěrů, kde autor konstatuje, že „*ČR se rok od roku přibližuje k multikulturnímu státu, kde společně bude žít více národností s odlišným jazykem, kulturou a náboženstvím a pohledem na svět*“, neboť tak tomu totiž již v ČR je – a to už dlouho. Stejně je problematické tvrzení autora, „*že je třeba konstatovat, že je nezbytné, aby české státní orgány začaly připravovat legislativu na všech úrovních pro začlenění této*

skupiny obyvatel do české společnosti“, které je poněkud vágní a diskutabilní, neboť mnoho legislativních opatření je účinných i vhodných. Legislativa je ale jen jedním ze střípků mozaiky celého problému (vymahatelnost a uplatňování práva včetně společenské tolerance je věcí další), jehož velmi důležitou součástí je filozoficko - sociologický pohled v hlubším celospolečenském kontextu. Výstupem práce bylo dle autora „*zmapovat momentální situaci v České republice a předložit doporučení, které by se dalo využít pro učitele a vedení škol s cílem vytvořit přátelskou a příjemnou atmosféru při hodinách tělesné výchovy pro všechny žáky bez rozdílu.*“ To však nelze přijmout jakožto splnění cíle práce, neboť autor rozhodně nerespondoval zdaleka celou či většinovou komunitu muslimů v ČR. Celkově však výsledky šetření konkrétněji potvrdily celospolečensky obecně vnímaný postoj k této problematice, i když na základě nepříliš početného zkoumaného vzorku nelze proto získané výsledky dále zobecnit. V samotném závěru pak autor uvádí možnosti využití výsledků této práce.

7. Formální stránka práce (jazyková a stylistická úroveň, úprava, přehlednost textu, dodržení norem rozsahu práce, bibliografické citace apod.).

Formální stránka práce je zdařilá má jen parciální nedostatky (několik překlepů a některé nepříliš obratné slovní výrazy, které do vědecké práce nepatří - viz str. 40 poslední odstavce, str. 78 apod.), celkově však splňuje úroveň požadovanou na tento typ práce včetně rozsahu práce. Užití formy citací je v pořádku, autor prokázal schopnost pracovat samostatně a správně s odbornou literaturou. Stylistická a jazyková úroveň práce rigorózní práce je v pořádku.

8. Celkové hodnocení práce (přehlednost, přístup a samostatnost autora při zpracování, jeho informovanost o metodologii vědecké práce apod.).

Celkově hodnotím tuto rigorózní práci pozitivně. Rigorózní práce je přínosná z hlediska podrobného zmapování problematiky integrace dětí z muslimských rodin do výchovně vzdělávacího procesu, zejména v tělesné výchově, kde bývají zásadní problémy. Přes některé výše uvedené nedostatky či spíše nepřesnosti (které autor, jak doufám, uspokojivě u obhajoby vysvětlí) oceňuji odbornou úroveň autora v dané oblasti i jeho pečlivost, s jakou přistoupil k tvorbě této práce, jejíž zpracování vyžadovalo zcela jistě opravdu značné úsilí. Práce ve všech hlavních parametrech splňuje kritéria kladená na úroveň rigorózní práce.

Předkládanou rigorózní práci k obhajobě DOPORUČUJI.

Doplňující otázky k obhajobě:

- 1) V kapitole 3.3.8 uvádíte, že řada výzkumů ukazuje, že děti, které jsou vzdělávány inkluzivně, dosahují lepších výsledků...Uveďte konkrétní autory (a jejich některá konkrétní vědecká sdělení), kteří se touto problematikou zabývají u nás i v zahraničí.
- 2) Vyjádřete se k připomínce oponenta práce.

